

ABONAMENT:
 pentru
 Austro-Ungaria:
 Pe an cor. 5.—
 Pe 1/2 an c. 2.50
 pentru
 România și Străinat.:
 Pe an cor. 12.—
 — Un nr. 8 fl.

OLTEANUL

INSERTIUNI
 se primesc cu
 prețuri reduse.
 —
 Scrisori nefran-
 cate se refuză.
 —
 Manuscripte nu
 se înapoiază.

FOAIE SĂPTĂMÂNALĂ, SOCIALĂ ȘI ECONOMICĂ.

REDACTIUNEA:
 Făgăraș, Vâr-tér Nr. 46. (casele I. Peia).
 — Vis-à-vis de Magistrat. —

Apare în fie-care Joi seara, sub
 direcția unui comitet de redacție.

ADMINISTRAȚIUNEA:
 Făgăraș, Vâr-tér Nr. 46. (casele I. Peia).
 — Vis-à-vis de Magistrat. —

Premiile școlare.

Deșteaptă-te Române!...
 A. Mureșianu.

III.

Am arătat pân' acum' urmările rele a-le premiilor școlare, date în bani micilor copilași, mai cu seamă dela școalele sătești, cu prilejul examenelor de vară (de încheiere).

Să arătăm acum și altfelu de premii, cari nu numai că se dau, dar aduc și un folos practic (ce se simte și vede). E lucru de sine înțeles, că ori și ce, ce să face pentru copiii și în fața lor, să se facă în așa fel, ca să dreagă, să ajute la bunacrestere (educațiunea), ear nu se strice, să ruineze, că atunci nu numai greșim, ci chiar păcătuim contra copiilor noștri proprii. Sfânta scriptură încă zice: „Vai de acela, prin care a venit sminteala în lume!” Și sminteala cea mai mare, ce poate veni în lume, e aceea, ce se îndreaptă asupra micilor și nevinovaților copilași, cari nu cunosc încă lumea și meșteșugurile ei.

Și aceea, cari dau prilej de sminteală copiilor nevârstici sunt îndoit vinovați. Întăiu prin vorbele și faptele lor se de-josesc și batjocoresc însiși pe sine, al doilea tot prin acelea vorbe și fapte strică, înveninează și duc pe căi rele și rătăcite pe cei necopți la minte, cari nu știu să cearnă și aleagă din ce li-să îmbie, din ceea-ce aud și văd săvârșindu-să înaintea ochilor lor de nește nesocotiți, uitați de sine, lipsiți de omenia și cinstea, ce ar trebui să aibă, și în sfârșit și fără frică de Dzeu.

Și ce e mai dureros, ba chiar păcat strigător la ceru e aceea tristă împrejurare, că cei-ce dau privilegii (ansă) la lucruri nesocotite (scandalizare) sunt tocmai aceia, cari ar trebui se deie pildă de cea mai bună, cinstită și o-menească purtare. Ei ar trebui să fie nește oglinzi, în cari să se vază numai frumosul trupului și curățania sufletului, iar nu partea cea urâtă (murdară) și întunecată a acestora.

De multe ori, ca să nu zicem tot-deauna un singur semn, o singură

mișcare nesocotită, o siugură faptă ne-cuviincioasă e de ajuns, ca să aducă cea mai mare stricăciune, cele mai triste și dureroase urmări. Și ce nu s'a putut ajunge prin zeci și sute de vorbe în spre bine, să ajunge într'o clipă prin o nesocotință ușoratică și păcătoasă în spre rău. Deci mare le va fi osânda acelora, cari dau prilej la sminteală, cari îndeamnă la păcat!

Și aceasta o săvârșesc mai cu seamă acei nesocotiți și păcătoși, cari uitându-se prea mult în fundul păharului ori glăjuții nu știu ori nu și mai pot da seama de ce ce vorbesc și făptuesc. Acei însiși rătăciți și nefericiți duc în rătăcire și nefericire și pe alții!

Așadară mare trebuie să fie grija a celora, cari aleg, întăresc și trimit conducătorii, puși în fruntea satelor, afacerilor noastre școlare, bisericesti și comunale!

Decât conducători nevrednici — după cum s'a mai zis — mai bine fără ei. Cunosc o parochie, care a stat va-

FOITA.

Dr. Augustin Bunea.

O legitimă dorință a Românilor ardeleni s'a împlinit: învățatul canonic Dr. Augustin Bunea din Blaj a fost ales membru ordinar al Academiei române. Noi Oltenii avem îndoit motiv, de a ne bucura de aceasta alegere, pentru-că noul academician e fiu al țării Oltului.

Dr. Augustin Bunea s'a născut la 1857 în Vad și e fiul fostului preot de acolo Arseniu Bunea. Studiile și le-a făcut în Brașov, Blaj și Roma, de unde întorcându-se a funcționat în Blaj ca profesor la gimnaziu și la facultatea teologică, apoi a fost numit secretar metropolitan, iar la 1895 a fost ales de canonic metropolitan.

Cu tot lucrul mult, ce l'a avut ca profesor, funcționar și demnitar bisericesc, a dezvoltat o activitate uimitoare pe terenul destul de neglijat al

istoriei Românilor ardeleni și în special al istoriei bisericeii românești din Transilvania și Ungaria. — Dela vechii istoriografi Șincai, Maior, Clain, istoriografia românească a stagnat, căci tot ce s'a scris, a fost o reeditare în formă nouă a erorilor vechi. Drul Bunea nu s'a lăsat dus pe căi greșite de vechile „dogme istorice”, ci a căutat și a studiat toate documentele, ce un om învățat cu largi cunoștințe le-a putut câștiga și așa ne-a arătat trecutul nostru în adevărată lumină. A scris mult și scrierile sale sunt tot atâtea monumente, cari vor rămânea până atunci, până când graiul românesc va suna pe mândrele noastre plaiuri.

Celea mai însemnate scrieri ale sale sunt: Partea II din *Cestiuni* din dreptul și istoria bisericeii române unite cu Roma (Partea I a acestei scrieri e de Dr. A. Grama); 2. *Eppul Ioan Inocențiu M. Clain*; 3. *Istoria scurtă a bisericeii românești unite*; 4. *Statistica Românilor din Transilvania făcută la 1750 de Petru Paul Aron*; 5. *Vechiile*

Episcopii românești; 6. *Episcopii Petru Paul, Aron și Dionisie Novacovici*; 7. *Discursuri, Autonomia bis. Diverse*; 8. *Ierarhia Românilor din Ardeal și* 9. *Metropolitul Sava Brancovici*.

În scrierile sale contrar acelora, cari fac istoria cum le-ar fi plăcut lor să se întâmple, a luminat trecutul bisericeii noastre și a dovedit, că Români nu au avut o mitropolie orientală veche cu multe Episcopii sufragane, după cum se credea până acuma și după cum și azi țin mulți cu încăpăținare. Din cauza aceasta Drul Bunea și-a câștigat mulți dușmani mai cu seamă între scriitorii greco-orientali, cari l'au și atacat cu inverșunare, nu atâtea combatându-l cu argumente istorici, ci recurgând mai mult la personalități: Așa *Teodor V. Păcățianu* în scrierea sa „Istoriografi vechi și istoriografi noi” vrând să dovedească „ezistența vechei metropolii greco-orientale din Ardeal” îl acuză pre doctorul Bunea, că nu a studiat documentele istorice și că prin istorie face confesionalism. Păcățianu

cantă 24 ani, batăr că în aceea comună mai are și altă confesiune, aproape înrudită cu cea văduvită și care în timpul din urmă avea doi preoți, și totuși nu s'a perdut un singur credincios dela văduvita parohie și biserică, ba din contră au trecut de dincolo, din coace. Nu întărește dar aceasta împrejurare cele zise mai sus!? Avem deci lipsă de conducători adevărați în toată puterea cuvântului, nu numai de nește indivizi, cari să poarte numele ori barba. Când toate neamurile (națiunile) sau pus pe lucru și pun în fruntea așezămintelor lor tot ce au mai bun, mai ales și mai de frunte, oare numai neamul nostru să se mulțamească, cu ori și ce netrebnic, cu ori și ce lăpădătură?

Acum, ca nici a dată, să cere cea mare grije la alegerea și așezarea celor chemați cu conducerea satelor.

Nici un rău nu țil poate face dușmanul și răuvoitorul, ca acela, ce țil faci tu însuși. Până nu are toporul coadă nu poate face nimica, nu poate face nici o stricăciune. Cât ce i s'a pus coadă, îndată începe a prăda pădurea.

Cel mai mare rău, ce ni s'a făcut ori și când, a venit din partea fiilor rătăciți ai neamului nostru.

În urmăre, mare dar, ba chiar binecuvântarea cerului să revarsă asupra satelor cu conducători adevărați și dinpotrivă răul cel mai mare și adevărată pedeapsa cerului vine asupra

a scris, că suut unele păreri istorice, pre cari ori cine are să le respecte — ca pre niște dogme, — și între acestea a pus și credința în vechea metropolie. La aceasta i a răspuns doctorul Augustin Bunea în „Ierarchia românească” și cu multe argumente zdrobitoare spulberă „dogmele istorice a-le lui Păcățian și a arătat „cum să mistifică și falsifică adevărul de niște cărpaci, cari cred că știința istorică întemeiată pre documente, care urmăresc numai aflarea edevărului să poate înlocui cu cutezanța oarbă întru debitarea celor mai mari neadevăruri”.

Nu mult după aceasta a fost atacat Drul Bunea de vicariul gr. or. Mangra dela Oradea Mare, acuzat fiind Bunea că în scrierile sale să vede «mai mult preocupățiunea și ura confesională a scriitorului, decât iubirea lui pentru adevăr». La aceasta a răspuns Drul Bunea în «Mitropolitul Sava Brancovici» și istoriografia românească numai mulțămitoare poate fi lui Păcățianu și lui Mangra, că l'au silit pe Drul Bunea să scrie încă două studii istorice de cea mai mare valoare.

Din cauza multelor și deselor ata-

satelor cu conducători răi, pățimași și păcătoși! Ai pus numai piciorul într'un sat, ai ajuns cumva și până la școală și biserică și îndată afli, îți poți face judecata, ce oameni sunt în acel sat și pe de asupra ce conducători are!...

Vezi case scunde (joase), acoperite cu paie, școala neingrijită, biserică mică și uitată, ear în schimb o crâșmă mare, frumoasă, pusă în cel mai potrivit și frumos loc din sat, unde să „crucesc” drumurile și dau toate ulițele (stradele) apoi în ea vezi învârtindu-se într'un picior un crâșmar durdu-liu, roșu, gras și burtoș, încunjurat totdeauna de o ceată de oameni galbeni vestejiți, prăpădiți, amăriți, cu ochii împaienjeniți, urduroși, somnoroși, uitătura sălbatică, lipsiți de ori ce judecată, sberând, huind, clevelind, amenințând, curându-le balele, injurând tot ce avem mai sfânt și pe deasupra furând vremea cea scumpă a lui Dumnezeu, ear la altă masă, sau chiar în altă odaie vezi pre mai marii satului*) jucând „cărți”. — acolo în acel sat a intrat diavolul, și ucenicii lui de acolo Dumnezeu s'a depărtat și acum are se vie preste el mânia cerului, care a ajuns odinioară Sodoma și Gomora!!

Oamenii din acel sat nu se mai gândesc la alta, decât la aceea, că azi-mâne, să plece într'altă parte de lume, că aici nu mai e de trăit, aici îi numai foc, amar și năcaz!

*) Adecă foarte bine: conducătorii în frunte (Culeg.)

curi, ce le-au îndreptat contra drului Bunea, ei în ultimele sale scrieri, încă folosește un stit vehement și violent contra atacătorilor, ceea-ce însuși ne spune în „Sava Brancovici”: zicând că «nu se află în lume venin afât de puternic, cu care să poți stărpi atâta răutate și atâta rea credință câtă își permit oamenii a folosi în contra mea, când dâșii vreau să combată rezultatele istorice, la cari am ajuns după muncă grea și dupe jertfe materiale foarte mari, pentru cari n'am primit nici o răsplată dela oameni, ci batjocură, ocară și hulă, ce nu le-am meritat și nu le-am așteptat și tocmai pentru aceea întru amărăcinnea sufletului meu, n'am putut să nu sbiciuesc pre cei ce cutezară a intra ca niște precupeți murdari în sanctuarul științei”. Dușmăniile acestea au mers așa de departe, încât au intrigat și în Academie, zădărnind alegerea sa de membru ordinar în anii trecuți, dar acum se vede că și Academia s'a convins, că e vremea să apretieze munca enormă a unui om învățat. Drul Bunea poate fi mândru de aceasta apretiere, dar și Academia poate fi mândră de noul ei membru.

De altcum activitatea Drului Bu-

Cercetați satele noastre, uitați-vă la starea lor, apropiați-vă de crâșmă, de aceasta afurisită „gura iadului” și cu cea mai mare durere sufletească ve-ți afla tristul, dar adevăratul adevăr dureros și sfâșietor!...

Și tot să nu ne mișcăm? Tot să așteptăm „vremuri” mai bune, fără de a ne pune noi pe lucru și a-le pregăti calea??..

Numai noi și prin noi ne putem ajuta. Totul atârna dela noi, dela credința și cuminența noastră, ca să ne ridicăm, ori din contră să ne cufundăm în adâncul iadului, de unde nu mai e scăpare și mântuire!

Unde au fost conducători vrednici, cari au știut îndrepta, lumina și conduce pe oameni pe căile cele bune, acolo s'au făcut lucruri frumoase, de toată lauda, plăcute oamenilor și lui Dumnezeu; vezi școale frumoase, biserici pompoase (de tot frumoase:) fonduri școlare, bisericesti, magazine de bucate,*) felurite însoțiri: de cumpătare, agricole (de plugărit) bănci populare, de asigurarea vitelor, imirumșețarea bisericilor, satelor, de înmormântare, ș. a. ș. a. cu un cuvânt s'au făcut adevărate minuni: ear unde acestia au lipsit, ori au fost numai cu numele, acolo nu numai că s'a făcut ceva ba din contră s'a prăpădit (mân-

*) Din care magazin de bucate se pot ajuta în cazuri de lipsă prevenite prin nenorociri de foc, gheață, secetă etc. (Culeg.)

nea a fost bine apretiată și în streinătate. O veche societate italiană, care numără între membrii ei pre cei mai mari istoriografi europeni, l'a ales și pe D-rul Bunea de membru al ei.

Drul Bunea s'a distins și ca orator bisericesc și ca ziarist a luat parte activă la toate mișcările mari românești. Sunt fără samăn în literatura noastră discursurile sale ținute la moartea lui Jacob Mureșan, Baron Ursu, Dr. Ioan Rațiu, etc. și discursul ce l'a ținut cu ocaziunea adunării ținute în Blaj în contra proiectului de lege școlar, acum devenit lege. În procesul memorandului a apărut pe Dr. Vasile Lucaciu. Din aceste vedem, că țara Oltului poate fi mândră cu acest distins fiu alei. Mândru poate fi și Blajul, că are în sânul său trei membrii ai Academiei: Metropolitul membru onorar, iar canonicii Ioan M. Moldovan și Drul Bunea membrii ordinari, ceea-ce ne arată că Blajul și azi stă pre aceeași culme a măririi ca și întrecut.

De încheiere dorim și noi noului Academician:

La mulți ani!

P.

cat și ce a fost și pustiirea și sărăcia își rânjesc dinții în lungul și latul satului, nu numai în așezămintele comune ((ale tuturor): școală, biserică etc., dar și singuraticii locuitori ai comunelor se luptă cu cea mai neagră neștiință, lipsă și sărăcie!...

Puneți acum aceste două felii de sate față 'n față și spuneți-mi, în care a-ți dori să vă rânduească bunul Dumnezeu să vă petreceți viața și să vă așteptați ceasul din urmă?!

Pe lucru deci, că nu mai e timp de pierdut, că tot minutul, toată clipa, e o pierdere, ce în zeci și poate sute de ani, de mai târziu nu se mai poate îndrepta, nu se mai poate ajunge! Mulți nu-și pot face socoteala și nici nu-și pot da seama, ce este o zi pierdută din viață!? Ei se mângăie de multe-ori cu aceea, că de acum într'un an, ear o să ajungă aceea zi*. Ce rățacire, ce nesocotință!?

Trebue însă să știe tot muritorul, că o zi pierdută, nu să mai poate ajunge și căpăta în vecii vecilor, aceea în viața noastră e pierdută pentru totdeauna!

Folosiți dară bine timpul, iubii mei, că nu știți ce aduce ziua de mâne, și nici ce vă așteaptă! Astăzi sunt mare și tare, pot lucra; mâne pot fi morbos și neputincios și nu pot lucra, ori chiar nici nu mai sunt între cei vii!!

O zicătoare înțeleaptă ne spune: Lucră, ca și când ai trăi o mie de ani, și te pregătește de drum, ca și când ai muri mâne!*

Am văzut, că unde sunt și unde au fost conducători vrednici, acolo s'au făcut minuni. Să spunem acum și cum s'ar putea face cu premiile școlare.

Iată și aici un lucru frumos și plăcut și ușor de urmat.

Omul cuminte, omul priceput împreună totdeauna folosul cu frumosul ori frumosul cu folosul.

Să se înceapă în fie-care sat o mică colectă în acest scop (spre aceasta treabă) fie în bani, fie în bucate sau în ori-și ce lucru, ce se poate preface în bani. Banii aceștia să se așeze în cassa școlii sau bisericii sau să se depună (pună spre păstrare) la vr'o bancă. Și așa la câțiva ani, pe lângă o bună îngrijire (administrare) putem ajunge la un capital frumosel. Acesta să se numească: „fondul premiilor școlare” să se îngri-

jească ca ochii din cap și spre alte treburi să nu se folosească. Și când vom ajunge la nește interese (cămătă, dobândă) îndestulitoare, să se cumpere din o parte a acelora cărțile scrise anume pentru popor și de cari să vor serie de aici în colo și mai multe și acelea să se împărțească copiilor, cari termină (gată, sfârșesc, mântuie) școala de toate zilele, să li-să pună la inimă, după cum au trebuit povățuiți încă din anii de școală, că acelea să le citească și recitească și apoi învățăturile și sfaturile din ele să le și urmeze. Să le cetească fraților și părinților lor, ca și ei să le audă și urmeze. Să le cetească surorilor și mamelor lor, când stau cu furca, cu cusutul sau să îndelătuieșe cu alte lucrări, când pot asculta ca toți și toate să se lumineze și îndrepteze pe calea cea bună.

Pentru elevii școalelor repețitoare apoi să se procure alte cărți mai cuprinzătoare, și așa făcând, vom vedea sporul (progresul) și înaintarea în cele bune zi de zi.

Ce să ține pentru copii, din clasele mai inferioare (mai de jos) acelor să se împărțească lucruri de școală cu începutul anului școlar, sub numirea de „premiu”: caiete, (libele) penițe, stiluri, ceruse, ear la cei mai săraci sau de tot săraci: cărți, tăblițe ba chiar și haine, dacă voim să înaintăm și dacă voim să arătăm pe deasupra, că într'adevăr suntem și buni, adevărați și evlavioși creștini!

Iată un bun prilej pentru ori și cine de a face o faptă bună, de a face adevărată pomană, ear nu chefuri și ospete cu beții și orgii (ticăloșii) cum se obișnuiesc — spre rușinea noastră — în ziua de azi! Dar despre aceasta și multe altele, cu ajutorul lui Dzeu — de altă dată!

Correspondență din afară.

Onorată Redacțiune!

Vă rog a publica în prețitul Dvoastră ziar următorul:

A P E L.

În ziua de 12 Iunie st. n. anul curent între oarele 12 din zi până la 1 oară p. m. în urma unei furtuni mari, amestecată cu gheață (peatră), până la mărimea ouălor de găină, toate sămănăturile de toamnă și primăvară ale comunei Șercăița și Bucium (comitatul făgărașului) au fost nimicite totalmente, cauzând astfel pagube considerabile, neprețuibile și lăsând locuitorii aces-

tor 2 comune într'o stare deplorabilă. O astfel de vreme nici că s'a mai auzit, dar de cum văzut vr'odată nici de cei mai bătrâni oameni din sat.

Deodată cu furtuna a început să cadă peatră (gheață), mai întâi ca alunele și gradat tot mai mare, până când a căzut de mărimea ouălor nimicind totul ce i-a stat în cale. — Holdele de toamnă, și sămănăturile de primăvară s'au prefăcut toate fără excepțiune în puzderi, amestecate fiind cu pământul, așa că în unele părți nice cu coasa nu se mai pot strânge ca nutreț pentru vite. — După furtună hotărâle comunelor erau ca pustii, fără să se mai cunoască că au mai fost sămănături.

Gheața considerabilă au deslipit casele, au spart țigla de pe căsi, au rupt arbori și pomii i-au despoiat de coajă, ear poamele fără deosebire le-a nimicit cu totul, ear de sămănăturile și verdețurile de prin grădini nice nu se mai cunoaște că au mai ezistat vreodată. — Cu un cuvânt nici poame, nici verdețuri, nice bucate n'au mai rămas; pomii rămânând fără frunză și despoiați, comunele și grădinile erau ca în lun lăiafaur. — În urma aglomerației de peatră multă, s'a pornit o vale imensă și părauă de ghiață pe toate stradele, prin curți ghiața s'a adunat și ridicat până la înălțimea de 1/2 metru, așa că după furtună gheața a trebuit să se scoată cu lopețile afară. Ce e mai mult, abea au mai rămas ferestri întregi la case, pătrunzând astfel gheața și prin case de-ți era frică să mai stai și 'n casă, umplând astfel de apă și gheață și casele. Trebuia să te ferești bine ca să nu te lovească gheața și 'n casă.

Multe din vitele mai mărunte de pe câmp au fost nimicite și duse da apă. Tot astfel au murit și o mulțime de galițe. Oamenii cari au fost în câmp la sapă, numai cu mari greutateți au putut să-și scape viața, ear copii cei mici erau aproape să se prăpădească în urma loviturilor celor ne îndurate.

Erburile deasemenea s'au nămolit și prăpădit cu totul. Cu un cuvânt pot să zie că a fost bătaia lui Dzeu.

Locuitorii comunei sunt expuși la o mulțime de suferințe și pierderi, căci își poate ori-și cine închipui că în timpul de azi, când ezistența traului nu le este asigurată nic de o zi pe alta, numai cu greu și cu pierderi materiale necalculabile pot să ajungă și să vadă roadele anului viitor.

Cu considerare deci la pierderile și pagubele ireparabile ce s'au cauzat în aceste 2 comune în urma evenimentului de sus, apelăm la ajutorul tuturor binevoitorilor creștini, rugându-i a contribui fiecare cu ceva ajutor, ca astfel să putem ezista și să punem bază la susținerea a 2000 de suflete rămase fără hrana necesară și îngropate pe timp de zeci de ani în haosul peirii.

Ajutoarele eventuale rog a să trimită primăriilor comunale din ambele comuni, cari se vor cuita la timpul său pe cale ziaristică.

Rugând pentru sprijin pe ori ce om

NOVÁK JÁNOS
MAGAZIN DE MODĂ
pen. u Dame și Domni. Făgăraș.

DELAIN de lână și de spelat, **BATIST** de mătasă, **PÂNZĂ** pentru toalette și **ZEFHIER** englezesc în mare asortiment.

cu inimă de creștin, anticipative trimet mulțămitele mele în numele ambelor comune, tuturor sprijinitorilor și binevoitorilor.

Șercăița, în 13 Iunie 1909.

Petru Bărbat,
not. cercual.

Apel și rugare!

Cu ajutorul lui Dumnezeu am ajuns să scoatem al zecelea (10) Nr. din foaiea noastră „Olteanul” în jurul căruia sunt grupați astfel de bărbați, cari au în vedere numai binele, înaintarea și fericirea iubitelui nostru plugar și prin aceasta a întreg neamului românesc, că e lucru știut, că atunci când are plugarul, toți au. E lipsit el, tânjește el, atunci toți ceilalți și mai rău tânjesc. Așadar rădicându-se plugarul la o stare mai bună, fie prin învățatură, fie prin înavățire, să rădică însași țeara.

După-ce noi cu credință și cu dragoste am lucrat spre luminarea plugarului și a cărturarilor dela sate, după cum s'a văzut aceasta în cei 9 Nri ieșiți în tipar până acum, cu deplină încredere ne îndreptăm către toți cei buni, cari au în vedere numai luminarea și bunăstarea poporului nostru românesc și cu deosebire a poporului nostru din prajma Oltului, car nu înveninarea și învrăjbierea lui, după cum o fac unii rătăciți fără cea mai mică muștrare de cuget, că, avându-se în vedere cheltuielile cele mari, ce să recer cu tipărirea unei foi (gazete) — pe lângă munca cea mare săvârșită cu mintea și cu sufletul — să ni se dea ajutorul de lipsă material trimițându-ne fie-care carele a primit până acum cei 9 Nri din foaiea noastră micul preț de 2 sau 4 cor. care sumă este foarte neînsemnată pentru omul singularic, dar de mare preț dacă aceea stă la zeci și la sute de înși.

Fiind sprijiniți după vrednicie, noi cei grupați în jurul acestei foi „Olteanul” vă făgăduim (promitem) că pe viitor și cu mai mare dragoste și râvnă vom lucra pentru binele, luminarea și înălțarea iubitelui nostru țaran (plugar) român. »Vrednic este lucrătorul de plata sa! așa credem că fie-carele o înfălege cât se poate de bine și nu mai trebuie altă talmăcire.

Nu voim să lungim vorba, că aceea ce spunem am arătat prin fapte. Tot prin fapte vom dovedi-o aceasta și pe viitor. Și credem, că iubii plugari au putut să vadă și până acum gândurile de cari suntem povățuiți. **Nu minciuna, nici bărfeală, nu batjocura, nici defaima, ci vestejirea și osindirea răului ni-a fost ținta noastră și a foiei conduse de noi.**

Nu voim nici să ne închinăm la idoli și nici să tămăiem la sfinți și proroci mincinoși.

Înainte noastră stau numai faptele, bune ori rele. Cu acelea ne-am ocupat (indeletnicit) cu acelea ne vom ocupa (indeletnici) și de laudă, lauda-vom și noi, ce 'i rău și osândit, osândi-vom și noi. Fie cui i să va da ce 'i să cuvine: unuia cinste, ear altuia osânda. Nimeni n'are să se supere Cine cum își sară, așa mânâncă. Silească-să fie-cine a să face bun, folositor și om de cinste, și cinstea și lauda îi va fi răsplata; ear celor răi, gâlcevitori, păcătoși și nimernici ura și disprețul îi vor petrece până a groapă.

Cei-ce au urechi de auzit să audă. Cu minciuna prânzești, dar nu și cinezi — zice chiar poporul, plugarul nostru fără multă pricopsală de învățatură, numai cu mintea, cu judecata lui cea sănătoasă.

Dar de i-ar lumina Dumnezeu mintea și mai tare, ca să vadă, cine'i vrea binele și cine nu; cine'l povățuiește bine, și cine rău, și atunci prorocii mincinoși vor trebui să se coboare în afunzimea prăpastiei pacatelor săvârșite de ei!

După-ce însă în timpul mai nou minciuna vrea să treacă drept adevăr, după ce duhurile rele să vără printe oameni și voesc să'i ducă în rătăcire cu fel și fel de minciuni și momeli, credem a fi sosit timpul, ca oamenii să se știe feri de așa duhuri rele și de așa proroci mincinoși, cari voesc numai să stricee, ar nu să întărească bunăînțelegerea și societatea.

Nu s'a mai dat tristul prileg, că unii așa numiți cărturari, (învrățiți) dași și ei în rătăcire de alții ei însiși rătăciți să ne rătrimită (trimiță înapoi) Nr. 5, ori 6, 7 sau 8 ori 9 adică Nri mai din urmă, fără a'și aduce aminte ca 1, 2, ori 3, sau 4, Nri primiți mai înainte încă trebuiau retrimiși, că așa cere bunăvoiața, să nu „țini” ce nu-i al tău” sau dacă „țini” apoi să plătești, ca acei Nri s'au tipărit cu cheltuielă și nu de „puf.” Dar să vede treaba, că unii ca aceia încă nu au ajuns să facă deosebire între al „meu” și al „tău”.

Nici noi nu vom întârzia a ne face datoria față de astfel de „domni” dacă nu vor plăti Nrii primiți și neretrimiși că „minciuna” nu voim să treacă și mai departe ca „aderă”.

Dați fie-cui, ce este al său!

Nu mai pentru ei că se știe.

Redacțiunea.

NOUȚĂȚI.

Invitare la abonament:

pe anul acesta va fi . . . 4 cor. — f.
pe jumătate de an . . . 2 c. 50 fil.

Pentru România și străinătate:

pe acest an va fi 10 cor.

— Un număr 8 filleri. —

Cei ce colectează 10 prenumeranți, al 11-lea îl primește gratuit.

— **DI Dr. Augustin Mircea** a făcut Luni cenzura de avocat cu bun succes în Budapesta. Dl dr. Mircea originar din Sălaj, este unul dintre cei mai distinși tineri. Suntem îndreptățiți a nădăjdui că ori unde se va așeza, dl Mircea va fi un bun apărător și harnic luptător al cauzelor neamului nostru.

— **Dela Căpitănatul orașului Făgăraș** ni se dă următoarele spre publicare: spre încunjurarea nenorocirilor ce se pot întâmpla zilnic cu scâldatul în Olt, se oprește (interzice) ca copii mai tineri de 17 ani să se scalde în Olt, fără supraveghierea altor persoane mai înaintate în vârstă. Pentru copii mai tineri de 17 ani să destinează ca loc de scâldat pârăul (Valea) Berivoiului și Racovița.

— **Furtună.** Sâmbătă în 12 Iunie a. c. la oarele 12 din zi s'a desbântuit asupra

comunei Sebeș (ctul Fogaras) și împrejurime o furtună însoțită de peatră (gheață) și o ploae torențială, care a produs pentru locuitorii acestei comune un dezastru colosal, așa că în câteva minute sămănăturile au fost nimicite cu totul. Furtuna a smuls arbori și pomi din rădăcină doborându-i și și calcându-i la pământ, de recoltă nu mai este speranță. Pagubele cauzate prin grindină și gheață ca nucile.

— **Prea Sfinția Sa** Dl Episcop al Aradului au încredințat în comitatul Torontalului pe dl avocat Dr. Pavel Obedian cu agendele reprezentării a episcopatului în comisiunea comitatenză pentru pensionarea învățătorilor dela școalele confesionale gr. orientale.

Numitul Domn este cunoscut și în comitatul nostru, ca un bărbat conștiu chemării sale și foarte plăcut în cercurile sociale, îi gratulăm pentru distingerea cu care s'au onorat P. S. Sa Dl Episcop al Aradului.

— **O faptă frumoasă.** Marele proprietar Eugen Bianu din Făget (I. Blaj) a făcut o fundațiune de 6000 cor. ca din interesele ei să se întregască salariul învățătorului de acolo.

— **Prelegeri populare.** Multe desparțăminte ale Asociațiunei în prelegeri populare. Cel mai harnic e desp. Blaj, care numai Duminecă în 6 l. c. a ținut în patru sate zece prelegeri. Desparțământul Făgăraș ce face?

— **Ostașii la seceriș.** Secretariul de stat în ministeriul de honvezi, Francisc Bolgar zilele trecute a trimis autorităților politice și militare ordinațiunea referitoare la concediul de vara a ostașilor. Ordinațiunea dispune, ca militarii în persoană trebuie să-și ceară concediul la raport. Conform ordinațiunei vor primi concediu în locul prim, acei proprietari, arândași, sau fii acestora, cari nu și-au putut valida avantajul legal, ca susținătorii de familie din aceea cauză, că frații lor servesc mai departe de bună voie în armată, sau să susțin în străinătate, sau au familie. Apoi fii proprietarilor mici și muncitorii de câmp, mai cu seamă dacă servesc anul ultim. Pe durata feriiilor generale să pot împărtași și alții de concediu. Cei concediați se pot folosi în călătorie pe căile ferate de avantajele cari compet ostașilor chemați sub arme. Spre acest scop trebuie produs legitimațiunea de concediu sau legitimațiunea de muncitor. Concediul de trei săptămâni să dă numai feciorilor de infanterie vânători și train.

— **Jertfa lavinei.** Vasile, fiul economului Nicolae Granciu din Năsăud până-ce a păzit oile în munți a fost îngropat de-o lavină de zăpadă. Lavina a fost 30 metri în lărgime și cam zece metri înălțime. O sută de muncitori patru zile inconștinu lucrau, ca să desgroape cadavrul, în fine apoi fratele nenorocitului a dat de cadavrul mutilat grozav. Nasul i-a lipsit de pe față și pielea de pe mâni a fost trasă.

— **Björnson** — greu bolnav. Se vestește din Stochholm, că poetul și marele scriitor Björnson, cunoscut și nouă, se află greu bolnav la băile din Larwick. E temere chiar și de moarte.

— **Două milioane spre scopuri de binefacere.** În 5 l. c. a murit în Arad cetățeanul bogat Ignatz Spitzer. Testamentul defunctului s'a publicat Marți și a cauzat

marasenzație, căci Spitzer a lăsat două milioane spre scopuri filantropice. 700.000 coroane a lăsat pentru zidirea unui spital în Arad, 500.000 coroane comunei bisericesti izraelite din Arad, iar pentru scopuri culturale 200.000 cor. pentru alte scopuri 600.000 cor. La oaltă 2 milioane de coroane. Spitzer era neinsurat.

— **Inima mamei.** O istorioară mișcătoare a avut loc zilele trecute în orașul Seghedin. Zilele Mihai Covacs s'a reîn-tors seara acasă beat, unde a dat în ceartă cu mamă-sa bătrână, care n'a voit să-i dea fiului beutor atâtea bani, câți a cerut. Ficiorul blăstămat a tras pe mamă-sa bătrână de păr în curte, unde a bătut-o cu un ciomag. Poliștii au eliberat pe bătrâna, care sângera din multe răni făcute de mâinile fiului cruat. Fiul a fost arestat și mama dusă la spital unde zăcea în agonie. Pentru un moment și-a venit la fire și atunci s'a rugat de medici: „Dați-i pace fiului meu. Vă rog nu cumva să'l pedepsiți“.

— **Norocul omului beat.** Zilele trecute pescuia în valurile Dravei din apropierea comunei Petan pescariul Pelotochi. A fost deja târziu când a scos din apă rețeaua, care era de tot grea. S'a bucurat de gândul, că de astădată a fost norocos, când deodată a observat că în rețeauă nu sunt pești, ci un om. În scurt timp inecatul și-a venit în fire, dar a fost atât de beat, încât nici n'a știut cum a ajuns în apă.

— **Un împărat bogat.** Împăratul japonez e unul dintre cei mai bogați domnitori ai lumii. O parte a averii sale e depusă în acțiuni de bancă și la diferite întreprinderi industriale. Aceste acțiuni au valoare de 92 milioane jeni (un jen face aproape 2 coroane 40 fileri) întreaga avere mobilă a împăratului se urcă la 160 milioane jeni, la ce e de adus încă și o avere în realități, care se urcă la cincisute de milioane de jeni. Împăratul mai posedă încă diferite edificii, palate și parcuri estinse. Lista țivilă a împăratului japonez e trei milioane de jeni.

— **Moartea groaznică a unui copil.** Inspectorul domeniului Schlesvigholsteinian din orașul Eustrup a venit acasă dela vânătoare. Fiul său de cinci ani cu bucurie a întâmpinat pe tatăl său apoi a început a se juca cu cănele; animalul însă n'a avut voe de joc și a lătrat mănios la copil și când acesta a continuat a se juca l'a tras la pământ, și l'a mușcat în cap în picioare și spate. Tatăl înspăimântat numai așa a putut elibera pe fiul său din gura cânelui, că cu o împușcătură bine îndreptată a omorât pe animalul periculos. Copilașul a suferit răni atât de grele, încât peste câte-va minute a murit, înainte de ce a sosit medicul chemat.

— **Cutremuri de pământ.** — În urma unui puternic cutremur de pământ la Korintji pe râul Padang superior în insula Sumatra, 230 de oameni au fost omorâți și mai sunt mulți răniți. — Alt cutremur

s'a întâmplat în Santiago de Chili, unde a nimicuit o mulțime de case în portul Copiapo. Populația a fugit înspăimântată. — Un alt cutremur s'a simțit în 10 lunie la 5.14 minute în Messina un ușor cutremur de pământ, la 5.16 s'a simțit un cutremur undulatoriu de o durată de 10 secunde. Populațiunea alarmată a părăsit baracele. Câteva ziduri crepate s'au prăbușit. — Iar alt cutremur a fost în Franca de sud. Numărul victimelor cutremurului de pământ sporește mereu. Până acum s'au găsit 70 de morți. Sunt temeri că sub ruine se mai află multe victime. Ziarele din Paris au început să facă colecte.

— **Lăcustele în România.** După cum a venit la cunoștința ministrului de agricultură al României, în partea de câtră Bulgaria, pe malul Dunărei, s'au ivit lăcuste cari fac sămăturilor mari stricăciuni. Ministrul a ordonat, să se cerceteze, dacă cumva aceasta este adevărat și să se ia toate măsurile de apărare.

Rolul familiei în educațiune și scăderile ei la tărăniile noastre.

(Urmare din Nr. 9)

Părinții nu indeamnă pe copii a fi miloși, compătîmind pe cei săraci și nepuțincoși, premergând ei cu exemplu. Ei nu numai acasă gonesc pe cei săraci dela ușă dar și făcând pomeni cum e obiceiul, pe săracii cari vin acolo și scot din curte și numai la înzistînța acestora cari flămânzi nu pot să se ducă, le aruncă și lor câte-o bucatură, iar pe bogătanii satului îi îmbuibă bine cu mâncări și beuturi. Cum cresc copiii văzând la părinți asemenea fapte?

Spunând elevilor începători o istorioară despre o fetiță miloasă care a dat săracilor tot ce avea, merinde și haine, și i-a dat apoi și Dumnezeu ei tot bine, iar celor nemiloși tot rău, spune unul: „vezi nouă de aceea ne-a murit bivolul, că mama scoate pe săraci cu mătura, când vin să ceară de pomană; — dar mătușa Oni, (asta-i o femeie văduvă) îi cheamă din uliță și le dă de pomană, dar las' că și Dumnezeu i-a dat ei acum de din un porc are șapte, (i-a fâtat o scroafă ce avea).

Mă apuc acum și prin întrebări fel și fel îi fac de ei însuși caută asemenea pilde și la toate îi fac de repetează aplicând învățătura morală.

Cu cercetarea bisericeii încă stăm rău, părinții nu numai că nu să îngrijesc ca școpi să cerceteze regulat biserica, dar ei înșiși nu o caută, făr' la sf. Paști și la pomeni când mai capătă câte un pahar de rachiu și încă ce e mai mult în fața copiilor povestesc câte vorbe necuviincioase toate despre preot, mai ales cându' i colo în postu paștilor: „că acum îi curg pițulele, că-i dau proștii bucături pe întrecute, de n'are lipsă săși mai facă pită din al lui, — că cum s'ar putea săși ierte el păcatele, că aceea îi iacă numa așa; — iar altul mai

sfătos spune: „haid să faci păcate câtu' anu, că ți-le ia popa în spinare la spovedanie și câte și mai câte de acest felu... E frumos aceasta?

Ce bine ar fi să premeargă ei cu exemplu în toate, ținându-se de un ce foarte rău a nu putea merge cumva în vre-o Duminică ori sârbătoare la biserică, nu când învățatoriile silește pe copii a merge ca să cânte în biserică, ei să spună: „las' să cânte cantorii cari iau preseurile și popa căruia îi curg pițulele!“

Cu cercetarea școlii stăm bine, întrucât te folosești de lege făcându-i de silă pe mulți părinți a-și trimite copii la școală, — dar și așa când e lucrul câmpului toamna și primăvara amenință cu câte și mai câte vorbe necuviincioase: „ca să cerce numai cineva să nu'i lase copilul lui acasă că apoi va vedea el cine'l încălță și i dă de mâncare, el ori dascălul și popa“; de plânge copilul și vrea să fuga la școală strigă: „stai măi ștregariule că eu te îmbrac nu dascălul, mâncav'ar împuții!!!... Ce idei își vor face copiii despre școală, biserică, preot și învățator, auzind zilnic pe cei mari glăsuind în felul arătat??

Cugetați, oare când familia ți-ar sta într'ajutor, așa precum s'ar cere, ce spor bun a-i putea face și ce creștere bună ar primi nevinovații copilași?! Căci ei sunt ca nuiaua, se pleacă și aci și colea și de n'ar fi și de n'ar fi fost și până acum părinții cari îi strică — întocmai ca cum a'i rupe nuiaua, cât ar fi națiunea noastră de fericită!!!

Muncim noi învățatorii și ne trudem prin fel și fel de mijloace a putea educa pe copiii concrezuți nouă, așa după cum se cere ca să putem ținea și noi pas cu alte popoare pe drumul progresului, timpului de azi și în multe locuri și reușim, așa că ori și cum ție-e mai mare dragul a privi și a asculta la examenile ce se dau cu elevii noștri în fiecare an și ori-cine convins despre bunul spor ce îl văd, cred că copilul acela crescut trecut, prin cei 6 ori nouă ani de școală, totuși are să se facă un om brav la timp și cu tot dreptul așa trebuie să fie... Ei! dar cel ce știe rădăcina răului unde zace, nu crede că sigur așa va fi.

Cât timp copilul e zilnic sub mâna învățatorului și e ocupat, el contra voiei părinților și tot își face datorința, el plânge și tot trebuie să scoată la iveală în familie că învățatoriul îi poruncește lui, — și dacă tatăl său și așa nu-i dă pace și îl silește să lase cartea și să lucre, ce zice el, iar el în timpul acela odihnește ca un boer, copilul face plângând, văzând ce nedreptăți se face și pentru el o așa viață, e de nesuferit — destul că ori și în ce împrejurări, cât ține anii de școală, copilul pe învățatoriul îl are de tată, ascultă sfaturile lui, se ferește de tot ce i-a spus el că e rău și se nu facă, nu merge în adunări, șezători, crășme, joc de cărți, unde știe că lui nu-i e ertat ș. a.

Depoul general: al adevăratelor MAȘINI de cusut SINGER

se vënd cu cele mai avantajoase prețuri în rate lunare, pre lângă garanție îndelungată. Instrucție gratuită la cusutul mașinei, a broderiei, ca: netedă, rotund, azur, aplicație, congre, spaniol, smyrna etc. etc.

Atelier mechanic de construcție și reparaturi dela cele mai gingașe puști, mașini de cusut și biciclete.

Articli de construcție pentru arme, mașini de cusut și biciclete, în mare alegere.

Făgăraș,
Ulița Beceanului 4.

SÁRKÓZY JÓZSEF,
montator de arme, mașini și mecanic

Mulți părinți sub cuvânt că fata ori băeatu să nu învețe tot carte — și când colo crescând mari să nu știe juca și să fie ca streinii, printre ai altora cari fac felurite posne și's curagioși coala — vorba răsflățați prin șezători și alte adunări, să pun și pieste învățătorul conced copiilor a lua și ei parte la adunările celor mari; ba-i îndeamnă: „cercați și voi pe delături la joc a vă învăța să jucați că si altele de nu e rușine”.

Învățătorul află aceste porniri, îi face atenții pe copii, aceștia spun acasă.

S'apucă acum părinții și amenințând că las' să vad' eu, ce are el cu casa noastră, adună sara copii la casa lor proprie pe rând, și aci îi dedă la multe lucruri rele. In sările de iarnă cei mari joacă cărți pe tabac, aduc și beau rachiu și câte și mai câte...

Copii fiind și ei împrejur, pentru-că vezi și lor li-e noaptea mare, săraci să șadă tot acasă, învață meșteșug bun de a trăi în lume și și de nu fac acum că au teamă, apoi las când vor crește și ei, ascund ouă, fură bani și apucă la astfelu de petreceri.

Învățătorul află de aceste porniri în comună, adunându-se unii la alții pe rând și cearcă prin a da cărți de cetit la câte unu ce e mai deștept spre a ceti la cei adunați.

Aceasta se și întâmplă, dar unul sare și zice: „las'o 'n tun de carte și haidaiți tragem un joc, și iar încep la răutăți.

Ce e de făcut, interviu cu puterea administrației politice făcând arătări.

Ține-te acum la dușmani, că tu ai vrea să fie toți în sat slinți, ca tine și că nu lași pe om nici în casa lui să fie stăpân, nu ți-e destul că iei oamenilor în tot anul câteva sute.

Așa se întâmplă că copii ieșiți de sub mână ta, rămân numai sub stăpânirea părinților, apoi halal! de creșterea ce le-o dau drept continuare la a ta.

Cu cartea să nu-i mai vadă că au trebă, să fi învățat cât au fost la școală.

De voiești să-i mai aduni vre-un ceas două cândva, — ți-ai găsit: „da ce mai zăre cu feciorii noștri, n'are destui de-i mici să-i învețe — pe eștia să-i fi învățat ce-o fost de învățat, când a fost vremea, nu acum când trebuie să joace în joc și să meargă în șazătoare ca tinerii, dă-o la naiba carte”.

(Va urma.)

Sfaturi practice.

Capra ca doică. Dr. B o u d a r d din Paris, a tipărit o carte, în care ca ilustrațiune se află o capră, la care sugere un copil mic de țigă. Doctorul numit își și espliecă ilustrațiunea sa. El zice anume: că între toate animalele domestice, capra are cel mai bun și mai sănătos lapte pentru copii de țigă. Caprele sunt ferite de tuberculosă (ofitică), care prin lapte ar putea fi transplantată și consumenților aceluia. Laptele de capră e ușor de mistuit. Acela se află totdeauna la îndemână, atât ziua cât și noaptea. Capra este un animal tare blând și nevinovat. O capră de cașmir, ne spune doctorul numit, costă la Paris o sută de coroane, iar întreținerea ei pe o lună 15 coroane. De aceea o și recomandă în locul doicelor și al altor nutreminte măfestrite. Pe la noi o capră nu costă nici a 10-a parte ca la Pa-

ris. De aceea n'ar strica, ca și pe la noi să se folosească pe unde e de lipsă, ca doică. Noi mai știm și aceea, că laptele de capră este un bun mijloc și în contra tuberculosei (officei).

Cură cu zăr. Zărul nu este altceva, decât lapte căruia s'a estras cașul. Cura cu zăr este recomandabilă la șcrofule, la începutul de tuberculosă, reumatism, podagră și constipație. Odată cu această cură se recomandă a mânca multă carne, cu deosebire carne de vițel cu adaus de cartofi, urez, morcovi etc. Este opit a face cură cu zăr celor ce suferă de catar cronic de stomac și de intestine (mațe). Să bea zilnic 200—400 grame ($\frac{1}{2}$ —1 litru) zăr la zi.

Crepături și ulcerăriuni (copturi) la sânul mamelor și doicelor, cari alăptează. Copii mici sugând la mame sau doici de multe ori provoacă din diferite cauze crepături sau alte răni, cari pot trece chiar în coacere (în ulcerăriuni) pe sânurile acestora. Cel mai bun lucru pentru a întimpina urmări grave din aceasta cauză și a face să dispară chiar crepăturile, este întrebuițarea subnitratului de bismut în praf (din apotecă). Trebuie ca mama sau doica mediat ce a supt copilul să pună pe sânuri praful acesta și să nu'l ia decât în momentul când trebuie să pună copilul din nou la sân. Toate crepăturile se vor vindeca sub pătura de acest praf. In nici un caz nu se va pune copilul la sân, dacă nu s'a șters praful de pe sân, căci le poate face mare rău.

Durerea de dinți. Cauzele, cari pot provoca durerile de dinți, sunt foarte multe și diferite; de aceea și este foarte greșit, dacă am încerca unul și acelaș medicament la ori ce fel de durere de dinți. In cele mai multe cazuri durerea de dinți provine din cauză, că nervul dintelui ajunge în atingere cu aerul, dacă dintele însuși a început să se strice, să se gaunoșeze. Aceasta durere este întâpătoare și svăcnitoare. Când stricarea dintelui este puțin înaintată, mai bine este a-l plomba (umplea). Dacă dintele este tare stricat, îl vom trage afară. Pentru a-i amorți câtva timp nervii, cari sunt foarte simțitori, puțiem pune în găunoșitură ceva bumbac (vată) murată în unt (uleiu) de cuișoare, creosot, cloroform, opiu, morfiu etc.

Un alt soi de durere de dinți este cea reumatică, care nu rămâne pe acelaș loc, ci se schimbă mereu și se observă chiar și la unu sau mulți dinți deodată, ce par a fi sănătoși. In contra acestor dureri întrebuițăm o teă (ceai) de floare de soc cu zeamă de lămâie, care o ținem în gură și facem totodată și baie caldă cu făină de muștar la picioare. O alinare temporală (pe cât-va vreme) putem avea, dacă punem un aluat de muștar pe brațul superior, sau vizicatoare după urechi și dacă partea durerosă e inflamată, chiar lipitor; și săculețe umplute cu ierburi aromatice și încălzite și puse pe părțile dureroase sunt de bun efect. La astfel de dureri de dinți nu este permis a-i scoate, fiindcă răul se aruncă pe părțile învecinate și cu deosebire pe urechi. — Aceste două feluri de dureri de dinți sunt cele mai obicinuite, mai sunt însă și altele, cari recer alt tratament lecuitor.

In contra durerii de cap. — Să recomandă frecarea cu apă rece la tâmpile și la ceafă. Șă asigură, că în foarte multe casuri prin această simplă și nevinovată procedură se vindecă durerea de cap mai iute, decât prin ori-ce doftorie.

Chitanțele de ștergere. Așa numește poporul nostru chitanța și invoiala ce i-o dă acela care s'a întabulat în moșia sa, pentru vre-o datorie. [Multe bănci, străine mai ales, atunci când i-se plătesc banii toți, cere ca datorașul să-i ducă gata chitanța de ștergere și — banca ori mai bine, domnii dela bancă — numai să subscrie. Apoi lucrul nu stă așa. Banca, ori cel întabulat în moșia mea — după-ce i-am plătit, ce au avut la mine, e îndatorat să-mi dea el chitanța de ștergere — fără a avea dreptul să-mi socotească — afară de timbru — nici un fel de taxă. Așa a hotărât Inalta Curie sub Nr. 1262—904, la 17 Aprilie 1905. Asta hotărâre — țineți-o bine în minte și la vreme de lipsă — folosiți-vă de ea!

Cum și cu ce să ne nutrim?

Sfaturi igienice.

disertație cetită în o adunare generală a despărțământului Cohalm al „Asociațiunii”.

de George Maican, învățător.

Ideea ce m'a condus când mi-am luat asupra-mi sarcina de a vă ceti cu aceasta ocaziune o disertație, nu a fost ca — vezi Doamne — să mă arăt ca cine știe ce mare învățat, ci am voit să vă spun una alta de folos.

De aceea fi-ți numai cu băgare de seamă la cele-ce voui spune, că de mare folos vor fi unuia fiește-căruia, fie bogat fie sărac, fie tânăr, fie bătrân...

Și anume mi-am pus de gând să vă spun ceva, nu cum fac alții despre lucruri ce's departe de noi, ci dimpotrivă eu vă spun despre un lucru ce înseși în noi se săvârșește și un ce fără de cari viața noastră s'ar stânge. Acest ce, atât de însemnat mai bine îl ve-ți putea înțelege din următoarea istorioară:

Odată se hotărâse mâinile și picioarele a nuamai osteni de loc pentru a câștiga și a da gurei vorba, stomachului de mâncare, de ori-ce el ar fi trăind — vezi Doamne — prea boerește, numai mâncând tot ce e bun fără a lucra ceva... Și ce să vezi! Stomachul ne primind mâncarea ca mai înainte, începu a slăbi și cu el și membrele cele lalte ale corpului. Dureri încoace dureri în colo, slăbiciuni în mâni, cu un cuvânt de toate era vai... Văd mâinile și picioarele că nu le e bun planul, s'au convins acum că stomachul e dătătorul lor de putere și de vieață.

S'apucă din nou a lucra agonisând și dându-i stomachului pe cât putea mai bună nutriție, căci au văzut că până el e sănătos, toate a-le corpului merg bine.

Jată deci aceea despre-ce azi am să vorbesc, „nutrirea”, sau după cum pe domnie îi zic „alimentarea”.

Și în adevăr nutrirea este ceea-ce fără de care vieața noastră s'ar stânge. Ea ne desvoaltă trupul, ne dă vieață, ne dă putere de a munci și ne ferește de multe boale, cari în lipsa ei ar năpădi din greu asupra trupului nostru să ni'l ruineze.

Să cere însă că nutremântul cu care ne nutrim să fie cât mai nutritor, căci numai un astfel de nutremânt ne poate țineca trupul nostru sănătos.

O mâncare bună e ca o doctorie pentru trupul nostru, ea are mult de a ajuta corpului nostru, căci corpul nostru se asemăna unei mașini, bună oară cum e aceea dela carul de foc (locomotiva) căreia ca să

poată umbla și să tragă după sine vagoanele îi trebuie apă și cărbuni pentru ars. Aceste două sunt, ceea-ce îi dă putere spre a-și putea face serviciul. Tot asemenea e și nutremântul pentru trupul nostru. El dă căldura, puterea și sănătatea trupului nostru ca să-și poată împlini atâtea datorințe ce le are în lume.

Dar precum la o mașină, aci se strică vre-o roată, vre-un șirof, vre-o țevă ș. a. cari se înlocuiesc cu alte nouă; așa și la trupul nostru se arată astfel de stricaciuni! Aci se strică o parte din sânge, creier, mușchi, mărunței ș. a. cari părți bolnave, ca să nu molipsească întreg organismul trupului, trebuie înlocuite, ori mai bine zis: reînnoite și reînnoirea lor nu se poate face altcui decât prin mâncarea, adică nutremântul ce-l dăm zi de zi trupului nostru.

Să naște acum întrebarea «cum și cu ce să ne nutrim, ca să putem vieții sănătoși și cât mai îndelungat?»

Ca răspunsul să fie pe sprânceană formulat, trebuie să avem iubii mei cu toții puțină răbdare și să nu ne grăbim. Să o luăm încet și cu temei, că tare mă tem de vorba din bătrâni păstrată: «graba strică treaba!»

Ba să spun drept ce să ascund mâța în sac, când bine e știut, că ghiarele ei te dau de gol — sunt silit să dau un răspuns temeinic ca nu cumva altcum, să se ridice unul să caute uod în papură și să-ți zică că ești numai un sfătos...

(Va urma).

ECONOMIE.

Ce să facem când vițelul ce s'a născut nu dă semne de viață? Adeseori vițelul se naște fără semne de viață, adică nu mișcă, nu răsuffă, ne face să credem că e mort. E bine în asemenea cazuri a încerca diferite mijloace de readucere la viață. Pentru aceasta se recomandă, ca îndată ce vițelul a fost născut și nu răsuffă, să luăm o cârpă uscată și să-l frecăm ușor preste tot corpul până ce vițelul începe să se miște. Sau dacă nu reușim astfel, încercăm așa numitul procedeu al lui Labore, adică luăm pieptul vițelului între ambele palme a-le mânilor apăsând pe el cu amândouă mâinile ca și cum am avea o armonică cu foale, imitând astfel mișcările de răsuffare ale vitei. Un ajutor apucă limba vițelului și o trage ușor din gură afară. Aceste trageri ale limbei trebuie să corespundă cu mișcările de apăsare, care le facem noi pe piept, până când vițelul începe să respire. Acesta e procedeu cel mai bun. De multe-ori se gădilă nările și fundul urechilor cu un pai sau se suflă pe nări și atunci poate să se re-deștepte.

Delăturarea coarnelor la vite. Americanii au aflat, că o parte însemnată a nutrețului consumat de vaci se folosește pentru creșterea coarnelor și că vacile fără coarne sunt cu mult mai blânde, decât cele cu coarne. Pentru aceea prin o procedură foarte simplă delătură coarnele vițelilor și fac ca acestea să nu mai crească. Când cornul începe să sumfle pelea pe fruntea

vițelei, să dă părul în jurul umflăturii și să udă rădăcinile cornului și se freacă timp de 3—4 minute cu o bucată de potașă. Prin aceasta să înmoaie pielea care acopere coarnele și după câteva oarc se poate delătura ușor cu ajutorul unui cuțit nu prea ascuțit. — După procedura aceasta coarnele nu mai cresc.

Cum limpezim vinul? Cea mai bună limpezire se poate face cu cleiu de morun pregătit rece. Iată cum: Se iau 15 grame de cleiu de morun și se taie cu foarfecile în bucăți mici. Se toarnă de-asupra o jumătate chilgr. de apă, în care se lasă să stea 24 de ore. Apa aceasta care scoate mirosul greu de cleiu de morun se scurge. Luăm apoi un klg. de vin acru, sau dacă n'aveam vin acru, un klg. de apă gazoasă, în care am topit ca la 5—7 grame acid tartaric, acest amestec îl turnăm peste cleiul de morun. După oareși care timp se formează ca o piftie. Se strecoară aceasta piftie printr'o cârpă curată, stringând bine capetele cârpei în care nu trebuie să rămână decât ațele din cleiul de morun. Partea strecurată se bate apoi cu 3 decaltri de vin cu măturica sau cu alt instrument anumit, până ce amestecul face spume. Totul se toarnă apoi în butoiul cu vin și se lasă să stea liniștit fără a se umbla la dânsul vr'o 3—4 zile. După aceasta dată vinul e limpezit.

— *Folosul cepei.* Ceapa să poate folosi pentru multe scopuri, și anume nu numai ca nutremânt și ca leac, ci și în multe alte cazuri ne face servicii bune. Astfel să poate folosi și pentru a curăți aerul stricat din localitățile umede sau din odăi. Câți-va bulbi de ceapă îi tăiem în două și îi așezăm pe niște farfurii (talere) cu apă. Aierul din localitate să curăță în timp foarte scurt, iar ceapa primește un miros greu și neplăcut. Să mai poate folosi ceapa și pentru a reține pasările dela fructele dulci ale pomilor. Pentru scopul acesta acățăm în pomi câte o ceapă tăiată de-alungul în două.

— *Pe marginea straturilor de legume,* să potrivește mai bine a sămăna sau a sădi măghiran, cimbru, hajmă, busuioc, levendulă și fragi, de-orace insectele fug de mirosul lor.

— *Pentru a depărta furnicile de pe pomi,* să potrivește o apă tare de săpun, cu care să udă locurile pe unde umblă furnicile, sau trunchiul (trupina) pomilor.

Cântece și strigături populare.

Vin puică să te sărut!
Ba io nu, că te-am urât,
Vin puicuță să te țuc!
Ba io nu că tu ești lup.
Vin puică să-ți dau guriță
Ba io nu vin măi bădiță,
Că ești căne iacom tare
Mă săruți ud' ți-se pare.

Dorul mândrii când m'ajunge
Stau în loc și ncep a plânge
De m'ajunge 'n drum mergând
Stau în loc și 'n cep să plâng,

De m'ajunge dor în cale
Stau în loc și plâng cu jale

Bătă-mi-te sfânta cruce,
Că cu gura ta cea dulce
Mi-ai mâncat zilele mele
Și-o miie de miorele.
Cu buzele cele moi
Mi-ai mâncat turma de oi.

Din Ticușul-român.

Cătră cetitorii dela „Țara Oltului.”

Cu insulte și calumnii, nu să poate combate adevărul, nici rezoluțiuni aduse pre basa protocoalelor din parochia noastră cum crede Dl. I. Peia în epistola deschisă.

Și pozițiunea mea nu-mi concede, a sta de vorbă în public, cu un individ ca dânsul, atât de bogat în insulte și calumnii față de cari am trebuit să recurg la scutul legii.

Dar prelângă atestatul, ce și l'a dat în epistola deschisă la adresa mea — care atestat arată câtă minte are — mai iată încă un atestat, un decis față de dânsul — dela altă autoritate, care este primul for judecătoresc în cele bisericesti, adică scaunul protopresbiteral.

VII. Se aduce la cunoștința scaunului protopopesc, ca fiind protopresbiterul *Nicolae Borzea*, ocupat oficios în alta parochie, pre ziua de 26 Dec. 1906, a angajat pre părintele capelan din Mundra Ilariu Căcan, ca să-l înlocuească la biserica din Făgăraș pre aceia zi, la ce părintele Căcan, răspunde în scris, că cu toată bunăvoința ce o are, nu poate venii, fiind în rândul trecut, când au servit în biserica din Făgăraș — amenințat în altariu din partea *epitropului Ioan Peia și interzis de a servi mai departe în biserica din Făgăraș.*

ad. VII. Scaunul protopresbiteral, desaproabă acest abus și amestecul membrului mirean și epitrop Ioan Peia, în afacerile curat oficioase bisericesti de serviciu, și l' îndrumă că pe viitor, să se mărginească numai prelângă afacerile curat rezervate epitropiei parochiale, că la din contra se vor lua măsurile de lipsă, disciplinare în contra dânsului.

Făgăraș, din ședința scaunului protopresbiteral al tractului Făgăraș, ținută la 28 Decembrie 1906.

Nicolae Borzea, m. p. *Nicolae Clonța* m. p.
protopop. notar.

A sesori: *Vincentiu Grama* m. p., paroch Riușor, *Georghe Sglimbea* m. p., paroch Cuculata, *Nicolae Aron* m. p. paroh Galaț, *Iosif Hercioagea* m. p. paroch Herseni, *Nicolae Bărbat* m. p. paroch Șercăița, *Mateiu Chiușdea* m. p. paroch în Berivoi mari.

Acuma veți înțelege on. public cetitorii cine a fost în anul 1906 Ioan Peia ca epitrop și cine este astăzi cu epistola deschisă. Făgăraș, în 4 Iunie 1909.

Cu stimă

Nicolae Borzea,
protopop.

POȘTA REDACȚIUNEI.

C. F. Streza-Cârțișoara. Cele trimise s'a primit, din cauza lipsei de spaț se vor publica în nr. viitor. Te vedem bucuros, mult bine și sănătate, dela al vostru bun frate „Olteanul”.

G. Nagyszében. Dintre membrii comitetului nostru nu aparține nici unul la nici un comitet dintre cele 2 ale Reuniunii femeilor române gr.

Or. deci cunoștința despre cele întrebate nu avem decât că adunarea din 7 Martie a. c. s'a convocat în mod legal și s'a ținut, ear adunarea a 2-a au convocat'o oamenii ne îndreptății și au ținut'o ear cei neindreptății. După părerea noastră, după cum am răspuns și în nrul 2 al „Olteanului” comitetul care s'a ales în 7 Martie este cel legal și dacă voiești a te pune în înțelegere cu cestia de cari vorbești adresează-te la acel comitet ales în 7 Martie 1909. Observăm, că după statute nu e permis a se ținea 2 adunări generale ordinare și alegerile trebuie făcute la adunările generale ordinare, așa dar foarte consult a lucrat conducătoarea dela adunarea din 7 Martie, că nu a amânat-o.

EDITOR-PROPRIETAR și REDACTOR RESP.
CONSTANTIN POPP.

DE VÂNZARE.

In comuna Pozsorta sub nr. 22, se află de vânzare o **CASĂ** construită din lemn, are o odaie de locuit, 1 cielar, 1 tindă și o cămară. Prețul e convenabil, doritorii să se adreseze tot acolo la proprietarul casei. 3 3

AVISI

Am onoare a aduce la cunoștința P. T. public, că cu 1 Iunie a. c. am deschis în Făgăraș strada Trenului nr. 26, o

Prăvălie mixtă

bine asortată cu totfelul de articoli coloniali ș. a. — Totfelul de **BEUTURI în mic și mare**, precum tot acolo am deschis și un

HOTEL.

bine aranjat, unde se pot căpăta **VINURI** curate și **BERE** bună, **Rachiuri** de specialitate, prelângă **prețuri moderate.**

Serviciu prompt și cu atențiune!

Rog deci P. T. public să mă onoreze cu prezența sa.

Cu stimă

IOAN G. BĂRBAT
comersant.

Nr. 742—909. Ep.

Publicațiune.

Comitetul protopresbiteral, din tractul Făgăraș, dă în întreprindere pre calea licitațiunei minuende, adaptarea casei de reședința protopresbiterală, care se va ținea, Vineri în 12 (25) Iunie 1909, la 2 oare p. m. în cancelaria protopresbiterală, piața mare Nr. 19, unde se pot vedea și condițiunile specificate, cu planul și preliminariul de spese, aprobat de Preavenereatul Conzistoriu archidieceșan, Nr. 5529 Ep. cu suma de C. 1944-71 fil. dela care sumă oferentul are a depune 10% ca vadiu, înainte de a se începe licitarea.

Din ședința comitetului protopresbiteral, ținută în Făgăraș la 17 Aprilie 1909.

Nicolae Borzea m. p. Vasile Debu m. p.
protopop. notar.
Mateiu Jiga, I. Dejenariu
epitropi. 2—2

JOSIF ROSENBAUM

CIASORNICAR și GIUVAERICAL,
Făgăraș, Piața mare, Francisc Iosif nr. 17.

Recomandă Onor. public **magazinul** său bogat asortat cu totfelul de **oroloage de buzunar din aur, argint și nickel, de părete** cu ornament, **perpenticule, trezitor** etc. precum și **Omega, Intact, Triumph, Urania** etc. pentru care garantez până la 4—5 ani.

Mare asortiment de **Briliant, Diamant și Jiuvaricale din aur și argint, și articole de argint de China.** — Obiecte astronomice. — **Prețuri ieftine.** —

NB. Obiecte vechi de aur și argint cumpăr sau schimb cu nouă.

JOSIF ROSENBAUM,
ciasornicar și giuvargier.

Zarafin și Trafica de tutun a lui

DUMITRU POPP DEGENARUL

în **BRAȘOV**, Strada Hirscher Nr. 4.

Are onoare a aduce la cunoștința On. public din Țara Oltului și din împrejurime, că **mi-am schimbat localul de**

ZARAFIA și Trafica de tutun

în **vecinătatea** de unde am fost, tot în aceea parte a străzii (**Strada Hirscher Nr. 4. Brașov**) și mă rog de Onor. clientelă a fi cercetat și pe viitor, ca și până acum din partea compatrioților Olteni, căci mă voi sili a satisface cerințele On. public cu toată acuratețea.

Zarafin: **DUMITRU POPP Dejenarul.**

TIPOGRAFIA și LIBRĂRIA POPORULUI

Făgăraș, Vâr-tér Nr. 46, (casele I. Peia).
(Vis-a-vis de Magistratul orășănesc.)

Esecută totfelul de tipărituri, dela cele mai mici până la cele mai mari, ca: **registre, testimonii, chitanțe, citațiuni, cataloage, anunțuri, broșuri, opuri, circulare, invitări, programe, bilanțuri, acțiuni, conturi, blanchete, note, prețuri curente, cuverte, epistole, ord. de dans, bilete de logodnă, de cununie, diferite cărți de vizită, bilete funebre etc.** etc. din care se află un asortiment bogat, la cerere și în colorii, **cu prețurile cele mai moderate.**

La tipografie se află pentru ambele confesiuni **tot felul de tipărituri oficioase** pentru agendele bisericesti și scolare; **cărți de școală și de literatură populară, revizite de scris**, etc

Comandele din afară se efectuează repede.

Srijiniți instituțiunile românești!

Cu stimă
CONSTANTIN POPP,
proprietar de tipografie.

Anunțuri, inserțiuni și reclame se primesc cu **prețuri reduse** la administrația casei „Olteanul” în Făgăraș la tipografia C. Pop.

Unica prăvălie de
vânzare
a **Oroloagelor**

„UNION” HORLOGERE

HARTMAN KAROLY,

ciasornicar artistic.

Făgăraș, ulița Becleanului Nr. 3.

DEPOSITE: de ciasuri de buzunar, de părete, deșteptător, perpeticular, de cancelarie. **Diferite lanțuri**, de nickel și argint.

Articole optice: zwickeri;
ochilari, după ordin medical
Obiecte de aur și argint de
China și de Astronomie.

Esecută și cele mai gingașe
— **REPARATURI.** —
La oroloage reparate se dă
garanție dela 2—5 ani.
Instalează ciasuri în turn și
pe edificii, cu prețuri ieftine.

A apărut:
CÂNTECE DIN LUMEA VECHIA
culese de Gh. Tulbure. Se află de vânzare cu prețul de 40 fil. la tipografia C. Popp.

PROTOCOALE de **BANCĂ**
perațiunile se află de vânzare de toate o-
și **COALE** pentru cărțile fonduare la
tipografia mea cu prețuri reduse.